

SVEUČILIŠTE U ZADRU
Odjel za povijest

PROGRAM
PREDDIPLOMSKOGA
DVOPREDMETNOG STUDIJA
POVIJESTI
usuglašen s ECTS bodovnim sustavom

Pročelnik Odjela za povijest
prof. dr. sc. Mithad Kozličić

Koordinator ECTS bodova na studiju povijesti
prof. dr. sc. Slobodan Čače

Zadar, 2008.

Voditelj projekta izrade programa preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti
prof. dr. sc. Mithad Kozličić

Autori tekstova su nositelji predmeta i njihovi suradnici

Ovaj program je oblikovan na temelju *Prijedloga programa preddiplomskog i diplomskog studija povijesti* Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru iz 2005. godine (odobrenog od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske) uz minimalne izmjene.

Sadržaj

1. UVOD	5
2. OPĆI DIO	6
2.1. Naziv studija povijesti	6
2.2. Nositelj i izvođač preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	6
2.3. Trajanje preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	6
2.4. Uvjeti upisa na preddiplomski dvopredmetni studij povijesti	6
2.5. Temeljna obilježja preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	7
2.6. Stručni naziv koji se stječe završetkom preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	7
3. OPIS PROGRAMA	7
3.1. Popis obvezatnih i izbornih predmeta s brojem sati aktivne nastave za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	7
3.2. Opis obvezatnih i izbornih predmeta na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	9
3.2.1. Obvezatni predmeti na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	9
Uvod u znanost o povijesti	10
Primitivno društvo i rane civilizacije	10
Prapovijest hrvatskog prostora	11
Uvod u srednjovjekovlje	11
Latinski jezik za povjesničare 1.	12
Suvremena historiografija	12
Pregled antičke povijesti	13
Antička povijest hrvatskog prostora	13
Pregled srednjovjekovne povijesti	14
Latinski jezik za povjesničare 2.	14
Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku	15
Povijest jugoistočne Europe u srednjem vijeku	15
Svjetska povijest u ranom novom vijeku	16
Povijest hrvatskih zemalja u razvijenom feudalizmu	16
Hrvatska povijest 15.-18. stoljeća	17
Svjetska povijest u 19. stoljeću	18
Povijest jugoistočne Europe u novom vijeku	18
Hrvatska povijest 1790.-1860. g.	19
Hrvatska povijest 1918.-1945. g.	20
Svjetska povijest 1918.-1945. g.	20
Povijest svjetskog pomorstva	21
Hrvatska povijest 1860.-1918. g.	21
Hrvatska povijest poslije 1945. g.	22
Svjetska povijest poslije 1945. g.	22
Povijest hrvatskog pomorstva	23
3.2.2. Izborni predmeti na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	23
Hrvatska vojna povijest u novom vijeku	24
Rimsko ratovanje u Iliriku	24
Europa u Prvom svjetskom ratu	25
Arhaične države	25

Helenizam na Jadranu	26
Povijest Venecije	26
Povijesni zemljopis	27
Društva antičke Grčke i Rima	27
Domovinski rat i stvaranje samostalne RH	28
Novovjekovna geografija istočnog Jadrana	28
Povijesna antroponimija Dalmacije	29
Istočnojadranske Sklavinije	29
Povijest i značaj religija u srednjovjekovnim hrvatskim zemljama	30
Dubrovačka Republika u vrijeme humanizma i renesanse	30
3.3. Struktura studija, ritam studiranja i obveze studenata na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	30
3.3.1. Struktura studija	30
3.3.2. Ritam studiranja i obveze studenata	31
3.3.3. Završni rad studenta na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti	31
3.4. Popis predmeta koje studenti povijesti mogu upisati s drugih studija	31
3.5. Popis predmeta koji se na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti mogu izvoditi na stranom jeziku	31
3.6. Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS bodova na zadarski studij povijesti s drugih studija na Sveučilištu u Zadru ili drugih visokih učilišta	31
3.7. Način završetka preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	32
3.8. Uvjeti pod kojima studenti koji su prekinuli studij povijesti ili su izgubili pravo studiranja povijesti na jednom studijskom programu mogu nastaviti studij povijesti	32
4. UVJETI IZVOĐENJA PREDDIPLOMSKOG DVOPREDMETNOG STUDIJA POVIJESTI	32
4.1. Mjesto izvođenja studijskog programa povijesti	32
4.2. Podaci o prostoru i oprema predviđena za izvođenje preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	33
4.3. Nastavnici i suradnici u izvođenju nastave preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	33
4.3.1. Nastavnici	33
4.3.2. Suradnici u nastavi	33
4.3.3. Vanjski suradnici	33
4.4. Popis nastavnih baza za provođenje praktične nastave preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti	33
4.5. Optimalan broj studenata koji se mogu upisati na studij povijesti s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika	33
4.6. Procjena troškova preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti po studentu	34
4.7. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe studijskog programa povijesti, posebno način sudjelovanja studenata u ocjenjivanju nastavnog programa	34

1. UVOD

Povijest se kontinuirano studira u Zadru od školske 1956./1957. godine na ondašnjem Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta, danas Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Onda i kasnije, pa i danas, razlog pokretanju tog studija, odnosno intenciji da se on i dalje održi, jest u činjenici da ponajprije obrazuje nastavnike za naše osnovne i srednje škole, turističku privredu, te raznolike druge institucije u oblasti kulture i državne uprave. S druge strane, nakon desetljeća uspješnog funkcioniranja, u Zadru je stvorena respektabilna kritička masa povjesničara (Sveučilište, Zavod za povijesne znanosti HAZU, Državni arhiv i sl.), što se nipošto ne može zanemariti, budući da je to i perspektivno izvanredna kadrovska baza.

Studij je tradicionalno povezan s najnovijim znanstvenim spoznajama. To se desetljećima postizalo tako što se nastojala održati vlastita nastavna jezgra koju bi činili renomirani povjesničari koji su i djelatni znanstvenici, pa već stoga, obogaćujući našu povijesnu znanost novim spoznajama, unapređuju i sadržaje predmeta koje predaju.

Interes izvan visokoškolskog sustava za sve profile koji bi se školovali na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru definiran je kroz činjenicu da ranijih desetljeća, dok se povijest mogla studirati jedino na filozofskim fakultetima u Zagrebu i Zadru, ta dva dugo jedina takva fakulteta u Hrvatskoj, nikad nisu mogla podmiriti sve potrebe za ovakvim stručnim profilom. Stoga se u zadnjih desetak godina pojavila potreba da se taj kronični nedostatak kadra otkloni formiranjem novih studijskih centara povijesti od Pule do Osijeka. U daljnjem vremenu, nastavkom povišenja raznolikih segmenata standarda hrvatskih građana, pa i onih u javnim i državnim institucijama, potreba za ovakvim stručnim profilom bit će još veća.

Studij povijesti na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru otvoren je za suradnju kroz izmjenu nastavnika i pokretljivost studenata sa svim studijima povijesti u nas ili u svijetu. Obje sastavnice tog studija, nastavnici i studenti, takvom pokretljivošću mogu samo dobiti. Već sad postoji vrlo dobra suradnja ovog Odjela i Sveučilišta u Zadru s drugim hrvatskim sveučilištima, te s više istorodnih institucija u svijetu: Teramo (Italija), Mostar i Sarajevo (BiH), Ljubljana (Slovenija), Pečuh (Mađarska), Punta Arenas (Čile), Florida (USA), Udine (Italija) i Rzeszów (Poljska).

*

Cilj je preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti obrazovanje i primjereno radno osposobljavanje povjesničara na onim područjima suvremenog društva gdje postoji potreba za njihovim radom i doprinosom kako za daljnji razvitak Republike Hrvatske, tako i za prosperitet međunarodne zajednice i suvremenog svijeta u cjelini.

Preciznije, preddiplomski dvopredmetni studij povijesti, usuglašen sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom školstvu, Bolonjskom deklaracijom i ostalim dokumentima vezanima uz znanost i visoko školstvo, omogućit će školovanje dostatnog broja visokoobrazovanog kadra za potrebe:

- nastave povijesti u Republici Hrvatskoj,
- znanstvenog razvoja na polju historiografije, i

- širokog polja javne, kulturne i administrativne djelatnosti.

Dio diplomanata (prvostupnika povijesti) pronaći će radno mjesto u privatnom sektoru u Republici Hrvatskoj, osobito u novinstvu, izdavaštvu, turizmu i na poslovima kulturnog menadžmenta.

Istodobno, snažnije će povezati povjesničare u Hrvatskoj i u svijetu, a bit će uspostavljene i veze s brojnim drugim sličnim stručnim profilima.

Temeljni dokumenti na kojima počiva ovaj program studija povijesti jesu:

- Svjetska deklaracija o visokom obrazovanju (Pariz, 1998.),
- Zajednička deklaracija o harmonizaciji visokog školstva u Europi (Pariz, 1998.),
- Zajednička deklaracija europskih ministara obrazovanja (Bolonja, 1999.), i
- Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Zagreb, 2003.).

2. OPĆI DIO

2.1. Naziv studija povijesti

Ovaj se studij povijesti na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru naziva preddiplomski dvopredmetni studij povijesti.

2.2. Nositelj i izvođač preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Nositelj preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti je Sveučilišta u Zadru, Odjel za povijest. On je istodobno i izvođač većine studijskih sadržaja, a ostali se, odabirom studenata, izvode na drugim sastavnicama Sveučilišta u Zadru.

2.3. Trajanje preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Preddiplomski dvopredmetni studij povijesti traje 6 semestara ili 3 akademske godine. Student na njemu stječe minimalno 180 ECTS bodova. Ovaj studij osposobljava studente za diplomski studij povijesti.

Onima koji ne žele nastaviti diplomski studij daje se mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima. Takvi, pored 6 redovitih semestara studija, mogu sedmi semestar biti absolventi.

2.4. Uvjeti upisa na preddiplomski dvopredmetni studij povijesti

Na preddiplomski dvopredmetni studij povijesti upisuju se kandidati koji su prethodno završili četverogodišnju srednju školu, odnosno imaju priznatu svjedodžbu o završenoj ekviva-

lentoj školi u inozemstvu, te uspješno polože razredbeni ispit, u kojem se provjeravaju opća i posebna znanja iz povijesti.

2.5. Temeljna obilježja preddiplomskog preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Preddiplomski dvopredmetni studij povijesti koncipiran je kao temeljni studij povijesti, tj. studij na kojem studenti studiranjem usvajaju temeljna znanja iz:

- opće ili svjetske povijesti,
- hrvatske povijesti,
- povijesti jugoistočne Europe kao geografskog područja koje okružuje Hrvatsku i bez čega se ne može pravilno shvatiti sve mijene hrvatske prošlosti.

Prethodnom se iz skupine specijalističkih znanja nužnih za povjesničara dodaje jednogodišnje slušanje latinskog jezika, dvogodišnje svjetskog stranog jezika, te povijesti pomorstva, kao jednog od posebnih obilježja ovog studija u Zadru, kao istočnojadranskog i mediteranskog priobalnog grada.

Oni kandidati koji završe ovaj studij dobro će vladati raznolikim spoznajama iz povijesti, pa mogu obavljati različite poslove u državnim institucijama gdje se takva znanja traže, odnosno turističkoj privredi, novinstvu i sl.

2.6. Stručni naziv koji se stječe završetkom preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Kandidat / kandidatkinja koji završe preddiplomski dvopredmetni studij povijesti stječu naziv prvostupnik / prvostupnica (baccalaureus / baccalaurea) povijesti i, analogno, drugoga studijskog predmeta.

3. OPIS PROGRAMA

3.1. Popis obvezatnih i izbornih predmeta s brojem sati aktivne nastave za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

Nastavnik	Predmet	Sati	Bodova
-----------	---------	------	--------

I. semestar

Obvezatni predmeti			
Mr. Bratanić	Uvod u znanost o povijesti	1+0+0	2
Dr. Čače	Primitivno društvo i rane civilizacije	2+0+0	4

Šešelj, prof.	Seminar iz antičke povijesti I.	0+1+0	
Dr. Kurilić	Prapovijest hrvatskog prostora	2+0+0	3
Dr. Ančić	Uvod u srednjovjekovlje	2+0+0	3
Izborni predmet			
Mijić, prof.	Latinski jezik za povjesničare 1.	0+0+2	2
Centar za strane jezike	Svjetski strani jezik 1.	0+0+1	1
Sveukupno		10	15

Svjetski strani jezik sluša se na oba studijska predmeta, pa mu se satnica (0+0+2) i bodovi (2 ECTS) ravnomjerno raspoređuju.

II. semestar

Obvezatni predmeti			
Mr. Bratanić	Suvremena historiografija	1+0+0	2
Dr. Čače	Pregled antičke povijesti	2+0+0	4
Šešelj, prof.	Seminar iz antičke povijesti II.	0+1+0	
Dr. Kurilić	Antička povijest hrvatskog prostora	2+0+0	3
Dr. Ančić	Pregled srednjovjekovne povijesti	2+0+0	3
Izborni predmet			
Mijić, prof.	Latinski jezik za povjesničare 2.	0+0+2	2
Centar za strane jezike	Svjetski strani jezik 2.	0+0+1	1
Sveukupno		11	15

Svjetski strani jezik sluša se na oba studijska predmeta, pa mu se satnica (0+0+2) i bodovi (2 ECTS) ravnomjerno raspoređuju.

III. semestar

Obvezatni predmeti			
Dr. Živković	Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku	2+0+0	4
Dr. Smiljanić	Povijest jugoistočne Europe u srednjem vijeku	2+0+0	3
Dr. Pavić	Svjetska povijest u ranom novom vijeku	2+0+0	3
Izborni predmet			
-	Izborni predmet 1.	1+0+0	3
Centar za strane jezike	Svjetski strani jezik 3.	0+0+2	2
Sveukupno		9	15

IV. semestar

Obvezatni predmeti			
Dr. Živković	Povijest hrvatskih zemalja u razvijenom feudalizmu	2+1+0	4
Dr. Smiljanić	Hrvatska povijest 15.-18. stoljeća	2+1+0	4
Mr. Bratanić	Svjetska povijest u 19. stoljeću	2+0+0	3
Dr. Pavić	Povijest jugoistočne Europe u novom vijeku	2+0+0	3
Izborni predmet			
Centar za strane jezike	Svjetski strani jezik 4.	0+0+2	2
Sveukupno		12	16

V. semestar

Obvezatni predmeti			
Dr. Bralić	Hrvatska povijest 1790.-1860. g.	2+0+0	4
Dr. Šitin	Hrvatska povijest 1918.-1945. g.	2+0+0	4
Dr. Šitin - Batović, prof.	Svjetska povijest 1918.-1945. g.	2+0+0	3
Dr. Kozličić	Povijest svjetskog pomorstva	2+0+0	3
Mentor	Završni rad - definiranje, prihvaćanje teme, istraživanje	2	1
Sveukupno		10	15

VI. semestar

Obvezatni predmeti			
Dr. Bralić	Hrvatska povijest 1860.-1918. g.	2+0+0	4
Dr. Šitin	Hrvatska povijest poslije 1945. g.	2+0+0	4
Dr. Šitin - Batović, prof.	Svjetska povijest poslije 1945. g.	2+0+0	3
Dr. Kozličić	Povijest hrvatskog pomorstva	2+0+0	3
Mentor	Završni rad - oblikovanje i obrana	3	2
Sveukupno		11	16

Popis izbornih predmeta preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Dr. Balta	Hrvatska vojna povijest u novom vijeku
Dr. Bilić-Dujmušić	Rimsko ratovanje u Iliriku

Dr. Bralić	Europa u Prvom svjetskom ratu
Dr. Čače	Arhaične države
Dr. Čače	Helenizam na Jadranu II.
Dr. Dokoza	Povijest Venecije
Dr. Ilkić	Numizmatika srednjeg i novog vijeka
Dr. Kozličić	Povijesni zemljopis
Dr. Kurilić	Društva antičke Grčke i Rima
Dr. Matić	Domovinski rat i stvaranje samostalne RH
Dr. Pavić	Novovjekovna geografija istočnog Jadrana
Dr. Skračić - Juran, prof.	Povijesna antroponimija Dalmacije
Dr. Smiljanić	Istočnojadranske Sklavinije
Dr. Živković	Povijest i značaj religija u srednjovjekovnim hrvatskim zemljama
Dr. Živković	Dubrovačka republika u vrijeme humanizma i renesanse

3.2. Opis obvezatnih i izbornih predmeta na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

3.2.1. Obvezatni predmeti na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

U nastavku opisani obvezatni predmeti preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti imaju više općih zajedničkih elemenata. Kako bi se izbjegla nepotrebna ponavljanja, definiraju se ovdje:

- jezik na kojem se izvode - hrvatski;
- trajanje - jedan semestar;
- status - obvezatni;
- uvjeti - nema ih;
- način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta - nastavnik tijekom semestra kontinuirano prati i vrednuje svaki tip pojedinačnog studentskog doprinosa. Uspješnost nastavnikove izvedbe provjerava se anonimnom studentskom anketom na kraju semestra;
- razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina) - kroz predavanje student se upoznaje s temeljnih fenomenima i povijesnim procesima koji se tretiraju u predmetu. Seminarskim radom se razvijaju sposobnost i vještina prikupljanja, selektiranja, analize i sintetiziranja činjenica i koncepata, njihovo razumijevanje i evaluacija, konceptualizacija problema, te adekvatna usmena i pismena prezentacija. Velika se pozornost posvećuje umijeću problemske analize i interpretacije povijesnih izvora iz perspektive različitih teorijskih pravaca i paradigmi suvremene historijske znanosti. Prema tome, student predmetom (predavanja) stječe temeljna znanja, a kroz seminare vještine operiranja povijesnim izvorima;
- način provjere znanja: aktivnost u samostalnom ili grupnom radu, te provjera znanja ispitom. Za predmete koji imaju i satnicu predviđenu za seminare podrazumijeva se aktivnost na toj nastavi, osobito vrednovanje seminarskog rada.

S druge strane, oblici nastave, satnica, ECTS bodovi, cilj, kratki sadržaj te obvezatna i dopunska literatura, definirani su za svaki predmet posebno, budući da su tu stvarne razlike među predmetima.

Mr. sc. Mateo Bratanić

Uvod u znanost o povijesti

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
2 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje studenata s historiografijom kao specifičnom znanosti. Studentima se ukazuje na osnovne termine, metodološke principe i ostala dostignuća povijesne znanosti. Daje se pregled razvoja historiografije od njenih početaka do sredine 20. st.

Kratki sadržaj: Kroz različite pravce u historiografiji tumači se što je to znanost o povijesti, kako se razvijala. Analiziraju se najvažnija djela i njihovi autori. Sve se to stavlja u kontekst povijesnih zbivanja. Pregled okvirno obuhvaća autore i djela od Herodota do Drugog svjetskog rata. Grčka i rimska historiografija, srednjovjekovna historiografija, humanistička i prosvjetiteljska historiografija, velike historiografije 19. st. Poznastvenjenje povijesti. "Nova historija" na početku 20. stoljeća, historiografija do drugog svjetskog rata.

Obvezatna literatura: M. Gross: *Suvremena historiografija*, Zagreb, 1996. (ili 2001.), 10-236; O. Luthar: *Majstori i muze*, Zagreb, 2002, 11-102.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Slobodan Čače

Primitivno društvo i rane civilizacije

Predavanje sa seminarom 2+1+0, pismeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje s počecima ljudskog razvoja i ranim stadijima kulture. Utemeljenje civilizacijskog razvoja na Bliskom istoku, te geneza ranih društava s državom. Upoznavanje s uvjetima i okolnostima koji karakteriziraju opće stupnjeve evolucije, posebno sjedilaštvo i neolitizacija, te nastanak složenih i stratificiranih društava i gradskog života. Na primjeru ranih povijesnih žarišta Bliskog istoka (u Aziji i u Egiptu) stječe se uvid u razvoj koji se zbiva neovisno i drugdje. Osobito se nastoji pokazati značaj bliskoistočnog razvitka za razvoj susjednih dijelova Sredozemlja (egejski prostor brončanog doba).

Kratki sadržaj: Predmet ima značaj uvoda u najstariju prošlost ljudskog društva, donoseći pregled koji je raspoređen na pet cjelina. (1) *Prapovijest i problemi primitivnih društava*. Razvoj ljudske vrste. Najstariji stupnjevi kulturnog razvitka. Lovačko-sakupljačke zajednice. Geneza zemljoradničkih i stočarskih kultura. Tipovi primitivnih društava prema suvremenim teorijama. (2) *Pregled razvitka azijskih bliskoistočnih civilizacija*. Pregled razvoja na području plodnog polumjeseca. Mezopotamija u 5. i 4. tisućljeću pr. Kr. - geneza stratificiranog društva, grada i države. Ranodinastičko i akadsko doba; III. dinastija Ura. Promjene na Bliskom istoku oko 2000. g. pr. Kr. Babilonija u 2. tisućljeću. Mala Azija i područja Sirije i Palestine u 2. tis. pr. Kr. (3) *Egipat*. Egipat kao autonomno civilizacijsko žarište. Egipat do kraja Stare države. Srednja i Nova država. (4) *Bliski istok između 1200. i 500. g. pr. Kr.* Kontinuiteti (Egipat, Babilonija, Asirija) i promjene na prijelazu iz 2. u 1. tisućljeće (željezo, alfabet, karavanski promet na devama i novi značaj nomadizma). Novi narodi: Iranci na istoku, Aramejci, Feničani, Hebrejci na zapadu. Uloga ostvarenja. (5) *Egejska civilizacija*. Počeci prve civilizacije na europskom tlu (3. tisućljeće pr. Kr.). Minojska kultura. Mikenska kultura i mikensko društvo. Važnost tečevina egejske civilizacije brončanoga doba za povijesni grčki razvoj.

Obvezatna literatura: H. J. Nissen, *The Early History of the Ancient Near East 9.000-2.000 BC*, Chicago - London, 1988. (izabrani dijelovi u prijevodu); I. Uranić, *Stari Egipat: povijest, književnost i umjetnost starih*

Egipcana, Zagreb, 2002. Alternativno: *Povijest*. 1-2. Gl. ur. Enrico Cravetto. Znanstv. savjetnik i koordinator Massimo L. Salvadori, Europapress holding d.o.o., Zagreb 2007. (odabrana poglavlja). *Biblijski atlas*.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Anamarija Kurilić

Prapovijest hrvatskog prostora

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje s najstarijom prošlošću zemalja u kojima se odvijala hrvatska povijest (od Drave do Jadrana i od Alpa do Dunava, Drine i Drima). Studente se osobito upozorava na važnu ulogu hrvatskoga prostora u europskoj (a time i svjetskoj) prapovijesti te na kontinuitet naseljavanja hrvatskog prostora od najstarijih vremena do suvremenog doba.

Kratki sadržaj: Geološko-zemljopisni i kronološki uvod te izvori; paleolit (posebice Šandalja, Krapina, Veternica i Vindija); epipaleolit i mezolit; neolit (posebice početak neolita, i promjene u gospodarstvu i društvenom ustroju); eneolit (posebice Vučedol), indoeuropske seobe; brončano doba (posebice Kultura polja sa žarama i njena ekspanzija); starije željezno doba (posebice "kneževski grobovi" kontinentalne Hrvatske i Nezakcij), proces etnogeneze; mlađe željezno doba; predantički narodi (rasprostranjenost, etnička i jezična pripadnost); promjene u društvenom ustroju i gospodarstvu; počeci povijesnog doba: Grci i Kelti.

Obvezatna literatura: S. Dimitrijević - T. Težak-Gregl - N. Majnarić-Pandžić, *Prapovijest*, Zagreb, 1998; odabrani dijelovi u: M. Suić, *Zadar u starom vijeku*, *Prošlost Zadra I*, Zadar, 1981., te članci: O. Trogmayer, *Pannonia before the Roman conquest*, u: *The Archaeology of Roman Pannonia*, A. Lengyel - G. T. B. Radan (ur.), Lexington - Budapest, 1980., 65-84., i S. Čače, *Prilozi proučavanju naroda sjeverozapadnog Ilirika, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18(8), Zadar, 1979., 43-120.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Mladen Ančić

Uvod u srednjovjekovlje

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Pojasniti temeljne postavke periodizacije povijesnoga vremena i značenje pojma "srednjovjekovni svijet"; pojasniti kategorije i pojmove društvenoga života od 5. do 15. stoljeća; predstaviti vrela na kojima se temelji poznavanje prilika u tome razdoblju.

Kratki sadržaj: Predavanja trebaju predstaviti nastanak srednjovjekovnih studija, oblikovanje njihove tradicije te najnovije trendove historiografskih istraživanja. Uz predavanja studenti su dužni tijekom semestra čitati literaturu i razvijati kritički odnos spram historiografskoga teksta kroz raspravu o onome što su pročitali na predavanjima.

Obvezatna literatura: H. Pirenne, *Karlo Veliki i Muhamed*, Zagreb, 2006; R. Lopez, *Rodenje Evrope*, Zagreb, 1978.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Linda Mijić, prof.

Latinski jezik za povjesničare 1

Vježbe 0+0+2, pismeni i usmeni ispit
2 ECTS boda

Cilj: Tijekom semestra studenti obnavljaju gradivo koje su učili tijekom srednje škole. Oni koji nisu učili latinski u srednjoj školi, uz pomoć nastavnika, trebaju prvo usvojiti znanja iz tog jezika na srednjoškolskoj razini.

Kratki sadržaj: Studenti obnavljaju, proširuju i produbljuju srednjoškolsko znanje latinskoga jezika. Susreću se s originalnim i cjelovitim tekstom antičkog pisca, prepoznaju sintaktičke cjeline, analiziraju ih i prevode na hrvatski. Stječu znanje većeg broja mudrih izreka klasičnih pisaca. Uz obradu teksta stječu cjelovitije znanje iz religije, književnosti i civilizacije antike, kao temelja europske kulture i civilizacije. Osnovne teme obuhvaćaju ponavljanje i uvježbavanje morfologije i sintakse latinskog jezika.

Obvezatna literatura: Gortan - Gorski - Pauš, *Latinska gramatika*, Zagreb, sva izdanja; J. Marević, *Riznica latinskog jezika*, Zagreb, 1997; A. Musić, *Nacrt grčkih i rimskih starina*, Zagreb, 1942; V. Vratović, *Rimska književnost*, Zagreb, 1970; M. Žepić, *Latinsko-hrvatski rječnik*, Zagreb, sva izdanja.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Mr. sc. Mateo Bratanić

Suvremena historiografija

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
2 ECTS boda

Cilj: Proučavanje razvoja historiografije od francuske škole *Anala* pa do sadašnjosti. Studentima se istodobno predočuju temelji znanstvenoistraživačkog rada u povijesnim znanostima. Osobita se pozornost posvećuje razmatranju suvremenih metoda historiografskog rada primijenjenim u djelima vodećih svjetskih povjesničara.

Kratki sadržaj: Studenti se uvode u znanstvenoistraživačke principe i metode suvremene historiografije, upoznavaju sa suvremenim kretanjima ove znanosti i njenim postignućima. Postupno se razvija spoznaja o teoretskim i praktičnim mogućnostima historiografskog rada. Posebna pozornost se posvećuje razvijanju povijesnog mišljenja, metodologiji pisanja na osnovi vlastitog istraživanja. Daje se uvid u različite škole i historiografske pravce druge polovice 20., te početka 21. stoljeća. Predstavljaju se suvremene metode historiografskog rada. Posebna se pozornost poklanja slijedećim povjesničarima: F. Braudel, J. Le Goff, E. Thompson, P. Gay, N. Zemon Davis, J. Kocka, L. Henri, kao i drugima. Predstavljaju se postmoderna strujanja u historiografiji.

Obvezatna literatura: M. Gross, *Suvremena historiografija*, Zagreb, 2001, 237-416; A. Green - K. Troup, *The Houses of History*, Manchester, 1999. (sažeti prijevod na www.unizd.hr/povijest >Nastava >Nas. materijali); D. Roksandić (ur.), *Uvod u komparativnu historiju*, Zagreb, 2004; K. Jenkins (ur.), *The Post-Modern History Reader*, London - New York, 1997; P. Burke (ur.), *New Perspectives on Historical Writing*, Pennsylvania, 2001.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Slobodan Čače

Pregled antičke povijesti

Predavanje sa seminarom 2+1+0, pismeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Oblikovati valjanu predodžbu o tijeku grčke i rimske povijesti, značajkama antičkih društava i o njihovu civilizacijskom prinosu, o specifičnoj izvornoj građi i načinu rada na njoj, te o razvitku historiografije u klasičnoj starini.

Kratki sadržaj: Uvod u poznavanje izvora za antičku povijest. Prikazavši prijelazno vrijeme do početka punog povijesnog doba, grčka povijest se izlaže u sklopu tradicionalne periodizacije: arhaika, klasično doba i helenizam. U žarištu pozornosti je *polis* kao temeljna politička i društvena zajednica. Osobito će se ukazati na kontinuitet polisa kroz helenističko, ali i u rimsko doba, te na sličnosti i razlike u odnosu na druge oblike urbanih zajednica, kako u okvirima sredozemne antike, tako i u susjednim oblastima. Počeci Rima u sklopu italskog razvoja, s doprinosom grčke kolonizacije i Etruščana. U okviru prikaza rimske republike, središnja tematika je društvena povijest te razvitak institucija, napose prava. Nakon analitičkog prikaza postanka carstva, detaljnije se prikazuju novi aspekti društvenog razvoja, ponajprije u provincijama. Fenomen romanizacije pokazuje se kao skup procesa koji mijenjaju lik velikog dijela Europe, pri čemu se osobit naglasak stavlja na municipalizaciju, ulogu vojske te probleme gospodarstva (zemljoposjed i agrarni odnosi, uloga tržišta i jačanja "naturalne ekonomije", uloga robova, oslobođenika i kolonata). Zaključni dio obuhvaća razdoblje kasne antike, u okviru kojega se obrađuju kristijanizacija, uspostava dominata, opadanje urbaniteta, te civilizacijski i državni rascjep na istočni i zapadni dio Carstva koji je u podlozi različitih smjerova razvoja u daljnjoj povijesti.

Obvezatna literatura: P. Lisičar, *Grci i Rimljani*, Zagreb, 1970; A. B. Ranović, *Helenizam i njegova istorijska uloga*, Sarajevo, 1962. Alternativno: Povijest. 2-4. Gl. ur. Enrico Cravetto. Znanstv. savjetnik i koordinator Massimo L. Salvadori, Europapress holding d.o.o., Zagreb 2007. (odabrana poglavlja).

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Anamarija Kurilić

Antička povijest hrvatskog prostora

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje s poviješću antičkog i kasnoantičkog razdoblja hrvatskog prostora. Osobiti naglasak pridaje se odnosu i prožimanju autohtonih i vanjskih kulturnih tvorbi, te važnosti antičke kulturne baštine za nastanak hrvatskog etnosa.

Kratki sadržaj: Tematski sklopovi: antički književni izvori; počeci povijesnog doba i dodiri s antičkim svijetom; hrvatski prostor između helenističkog svijeta, rimsko-italske ekspanzije i latenske srednje Europe; ilirska država; rimski prodor u sjeverozapad Ilirika; pregled dometa kulturnog razvitka domorodačkih zajednica do konačnog rimskog osvajanja (urbanizacija, društvena struktura i statusna podjela, ustroj političkih zajednica, ...); rimsko osvajanje do pacifikacije 9. godine; ustroj provincija Dalmacije i Panonije; vojska; kolonije; romanizacija; iliričke provincije do kasne antike; počeci i razvoj kršćanstva, važniji arheološki nalazi rano-kršćanskih kulturnih sklopova, Sv. Jerolim, crkveni sabori u Saloni 530. i 533. g.; razdoblje seobe naroda; Goti i Justinijan; ustroj iliričkih provincija u 6.-7. st.; važnost upravnog i crkvenog povezivanja Dalmacije i Savije (Siscija): okvir u kojemu će se uobličavati hrvatski narod; slom Carstva na tlu Ilirika 597.-640. god.

Obvezatna literatura: S. Andrić, Južna Panonija u doba velike seobe naroda, *Scrinia Slavonica*, 2, 2002, 117-167; S. Čače, Prilozi proučavanju naroda sjeverozapadnog Ilirika, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18 (8), Zadar, 1979; M. Hoti, Sisak u antičkim izvorima, *Opuscula archaeologica*, 16, Zagreb, 1992, 133-163; M. Križman, *Antička svjedočanstva o Istri*, Pula - Rijeka, 1979. (1. izd.; 2. izd: Pula, 1997.). Samo oni dijelovi koji se odnose na povijesni pregled u: I. Bojanovski, *Bosna i Hercegovina u antičko doba*, Sarajevo, 1988; M. Suić, *Zadar u starom vijeku*, Zadar, 1981; *Antička Salona*, N. Cambi (ur.), Split, 1991; D. Pinterović, *Mursa i njeno područje u antičko doba*, Osijek, 1978; P. Lisičar, *Crna Korkira i kolonije antičkih Grka na Jadranu*, Skopje, 1951.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Mladen Ančić

Pregled srednjovjekovne povijesti

Predavanje sa seminarom 2+0+0, pismeni i usmeni ispit

3 ECTS boda

Cilj: Razmatraju se složeni i međusobno isprepleteni povijesni procesi koji oblikuju pripovijest o europskome srednjovjekovlju. Kroz detaljniji prikaz pojava kakve su oblikovanje feudalnih odnosa, sukob oko investiture ili "stogodišnji rat" nastoji se kod studenata stvoriti predodžba o složenosti, međusobnoj povezanosti i uvjetovanosti povijesnih procesa i isprepletenosti političkih, društvenih, gospodarskih i kulturnih gibanja.

Kratki sadržaj: Kroz predavanja se ocrtavaju zbivanja koja oblikuju historiografske predodžbe o pojedinim povijesnim procesima, primjerice što tvori pripovijest o oblikovanju feudalnih odnosa: uspostava posebnih odnosa između Karla Velikog i njegovih *vassusa*; raspad autoriteta carske i kraljevske vlasti i transfer moći i autoriteta na lokalne nositelje vlasti; društveno značenje ceremonijalnih čina kojima se reguliraju međusobni odnosi seniora i vazala i njihov utjecaj na oblikovanje onodobne kulture.

Obvezatna literatura: J. Kulischer, *Opća ekonomska povijest*, I, Zagreb, 1957; H. Pirenne, *Povijest Europe od seobe naroda do XVI. stoljeća*, Split, 2005.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Linda Mijić, prof.

Latinski jezik za povjesničare 2

Vježbe 0+0+2, pismeni i usmeni ispit

2 ECTS boda

Cilj: S obzirom na prethodni predmet, Latinski jezik 1, nastavlja se s obnavljanjem srednjoškolskog znanja latinskoga jezika. Istodobno, stečena se znanja šire i produbljuju.

Kratki sadržaj: Studenti rade na originalnim i cjelovitim tekstovima antičkih pisaca, prepoznaju sintaktičke cjeline, analiziraju ih i prevode na hrvatski. Stječu znanje većeg broja mudrih izreka klasičnih pisaca. Uz obradu teksta stječu cjelovitije znanje iz religije, književnosti i civilizacije antike, kao temelja europske kulture i civilizacije. Osnovne teme obuhvaćaju ponavljanje i uvježbavanje morfologije i sintakse klasičnog latinskog jezika.

Obvezatna literatura: Gortan - Gorski - Pauš, *Latinska gramatika*, Zagreb, sva izdanja; J. Marević, *Riznica latinskog jezika*, Zagreb, 1997; A. Musić, *Nacrt grčkih i rimskih starina*, Zagreb, 1942; V. Vratović, *Rimska književnost*, Zagreb, 1970; M. Žepić, *Latinsko-hrvatski rječnik*, Zagreb, sva izdanja.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Pavo Živković

Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Budući da je ovo prvi predmet iz nacionalne povijesti, prvo se pozornost posvećuje teorijama o podrijetlu Hrvata i vremenu njihove akomodacije. U nastavku se problematizira kronologija rane hrvatske povijesti, te se raščlanjuju svi najvažniji povijesni procesi.

Kratki sadržaj: Periodizacija povijesti Hrvata u srednjem vijeku. Izvori i literatura. Teorije o podrijetlu i vremenu naseljavanja i pokrštavanja Hrvata. Prvi knezovi iz narodne dinastije. Hrvatska kraljevina. Crkvene i vjerske prilike u hrvatskim zemljama u ranom srednjem vijeku. Povijest Istre i njezine značajke u ranom srednjem vijeku. Povijest Neretljanske oblasti (Humske zemlje i Travunije). Crkveni raskol i položaj hrvatskih zemalja u tom fenomenu.

Obvezatna literatura: S. Antoljak, *Izvori za historiju naroda Jugoslavije*, Zadar, 1978; N. Budak, *Prva stoljeća Hrvatske*, Zagreb, 1994; I. Goldstein, *Hrvatski rani srednji vijek*, Zagreb, 1995.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Franjo Smiljanić

Povijest jugoistočne Europe u srednjem vijeku

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Za pravilno poznavanje povijesnih procesa u hrvatskoj povijesti iznimno je važno poznavanje povijesti zemalja koje okružuju hrvatski etnički prostor. U tom smislu ovo je tek prvi u nizu više sličnih predmeta koji takav povijesni kontekst razmatraju za različita razdoblja. Stoga je važno da studenti shvate da bez poznavanja hrvatskog okruženja teško mogu stvarno poznavati hrvatsku povijest, budući da su tijekom stoljeća bila brojna međusobna raznolika prožimanja i utjecaji.

Kratki sadržaj: Teritorij. Rane migracije. Formiranje država. Kraljevstva. Plemići i zemljoposjednici. Seljaci, pastiri, kmetovi, robovi. Gradovi i građani. Religije i crkva. Umijeće ratovanja. Vladanje. Zakon i pravo. Trgovina i novac. Etnitet i nacija. Jezik i literatura. Obrazovanje. Temeljni povijesni izvori.

Gradivo obuhvaća sva razdoblja od velikih seoba pa do početka 15. stoljeća. Težište je na upoznavanju studenata s društvenim, političkim i gospodarskim procesima. Tematske cjeline: Prostor; Slaviaromana - problem kontinuiteta i diskontinuiteta; Slaveni između Franaka i Bizanta; Misija Konstantina i Metoda; Bogumili; Ugarska; Od roda do feudalne države - novi identiteti (Makedonci, Bosanci, Srbi); Srednjovjekovna društva - novi oblici i identiteti; Društveni razvoj. Pitanje crkvene organizacije. Gradovi. Trgovina. Dezintegracijski procesi. Osmanlije. Kulturni krajolik.

Obvezatna literatura: D. Obolenski, *Bizantijski komonvelt*, Beograd, 1996; M. Todorova, *Imaginarni Balkan*, Beograd, 2006. (pog. I: Balkan - nomen; pog. VI: Balkan i mit o srednjoj Europi); F. Curta, *Southeast Europe in the Middle East (500-1250)*, Cambridge, 2006.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Milorad Pavić

Svjetska povijest u ranom novom vijeku

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Omogućiti studentima komparativno razumijevanje temeljnih svjetskih i europskih procesa i koncepata ranog novog vijeka. U prvom redu riječ je o procesu modernizacije koji je omogućio preobrazbu i daljnji razvoj globalističkih struktura. Iz takvog načina poimanja nastat će novi oblici političke prakse koji će uvelike utjecati na sveukupne društvene, političke i kulturne prilike u Europi. U razmatranje će se uzeti i povijest izvan europskih naroda i kontinenata zajedno sa strukturama i procesima koji su je determinirali, istovremeno ukazujući na njihov drugačiji društveni razvoj.

Kratki sadržaj: Europa na početku novog vijeka; razvoj Europe u znaku humanizma i renesanse; reformacija i protureformacija; razvoj ranonovovjekovne europske kulture; strukture svakodnevice; stvaranje modernih europskih država; merkantilizam; doba tridesetogodišnjeg rata; doba Luja XIV. i jačanje europskih država: razvitak Engleske u ustavnu državu; uspon Švedske kao "velesile sjevera" i njezin slom; jačanje Austrije i Pruske; Rusija na putu europeizacije; prosvjetiteljstvo i prosvijećeni apsolutizam; Europa i Francuska u osvit revolucije; civilizacije Srednje i Južne Amerike; Sjeverna Amerika u znaku europske kolonizacije i borbe SAD-a za nezavisnost; razvoj orijentalnih društava; Azijske zemlje između kolonizacije i kolonijalizma; Afrika u znaku europske kolonizacije.

Obvezatna literatura: *Velika ilustrirana povijest svijeta*, sv. 11-13, Rijeka, 1977; *The Times. Atlas svjetske povijesti*, Zagreb, 1986.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Pavo Živković

Povijest hrvatskih zemalja u razvijenom feudalizmu

Predavanje sa seminarom 2+1+0, pismeni i usmeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Studentima pružiti temeljna znanja iz povijesnih procesa koji su karakteristični za ovo razdoblje hrvatske povijesti. Nastoji se da ovladaju kronologijom i pravilnim tumačenjem svih povijesnih procesa, te da poznaju najvažnije povijesne izvore i literaturu o tom razdoblju.

Kratki sadržaj: *Pacta conventa* i pad hrvatskih zemalja pod Arpadoviće - prevlast Arpadovića u hrvatskim zemljama. Hrvatske zemlje pod Anžuvincima. Jačanje hrvatskih velikaških familija: Šubići, Krčki knezovi, Blagajski knezovi, Nelipići u Cetinskoj krajini, Gisingovci u Slavoniji, Horvati, Paližne, Gorjanski, Maroti, Berislavići i drugi. Vladavina kraljica u hrvatskim zemljama. Sigismund Luksemburški i hrvatske zemlje. Matijaš Korvin. Prevlast Jagelovića. Dolazak Turaka i pad hrvatskih zemalja pod njihovu vlast. Habsburgovci i njihova vlast u hrvatskim zemljama. Dubrovnik u srednjem vijeku. Bosna u srednjem vijeku. Povijest Istre u razvijenom feudalizmu. Kulturne i vjerske prilike u hrvatskim zemljama u razvijenom srednjem vijeku.

Obvezatna literatura: T. Raukar, *Hrvatsko srednjovjekovlje*, Zagreb, 1997; P. Živković, *Povijest Bosne i Hercegovine do konca XVII. stoljeća*, Sarajevo, 1994; Idem, *Etnička i vjerska povijest Bosne, Slavonije i Srijema do konca XVIII. stoljeća*, Sarajevo - Mostar, 1996.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

docent dr. sc. Franjo Smiljanić

Hrvatska povijest 15.-18. st.

Predavanje sa seminarom 2+1+0, pismeni i usmeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Razviti u studenata kritički smisao za razumijevanje i objašnjenje temeljnih procesa, struktura i fenomena hrvatske povijesti 15.-18. stoljeća. S obzirom na pristup i metode, riječ je o inicijalnom kultiviranju znanja i vještina istraživanja problema hrvatske povijesti u složenim mrežama odnosa, transfera i poredbi u uvjetima imperijalnog "višegraničja" (Habsburška Monarhija, Mletačka Republika, Osmansko Carstvo).

Kratki sadržaj: Počeci turskih upada. Feudalna anarhija: Ferdinand i Ivan Zapolja. Renesansa: graditeljstvo, urbanizam, slikarstvo, književnost. Administrativno-teritorijalna podjela između Ugarske i Habsburga. Počeci organiziranoga otpora protiv Turaka. Uloga Zrinsko-Frankapana u obrani hrvatskih zemalja. Osnivanje Vojnih krajina. Dugi rat 1591.-1606. Crkvena organizacija. Društvene promjene: gradovi, obrt, trgovina, sajmovi, plemstvo, plemićke općine. Protestantizam. Protureformacija. *Agrarni odnosi*: vlastelinstvo (struktura vlastelinstva, prihodi, vrste rente, vlastelinska tlaka, odnos kmeta i vlastelina). Uzroci seljačkih buna u 16. stoljeću. Seljačka buna iz 1573. *Borbe za oslobođenje*: Požarevački mir, Beogradski mir. Uskočko pitanje. Vojna krajina, "Statuta valachorum", Krajiške bune. Urota ugarsko-hrvatskih velikaša protiv carskoga apsolutizma. *Vladavina Marije Terezije 1740.-1780.* Pragmatička sankcija. Seljačke bune i njihove posljedice. Manufakture. Trgovina i promet. Reforme u upravi, poreznom sustavu, školstvu; Teritorijalno-administrativne promjene - vraćanje Primorja Hrvatskoj. *Vladavina Josipa II., 1780.-1790.* Barok. Historiografija.

(1) *Istra*: teritorijalno-upravno uređenje; Mletačka Istra i Pazinska knežija. *Slavonija*: osmanlijska kolonizacija Slavonije (administrativna podjela); organizacija vlasti; etničke promjene; administrativne promjene; pitanje crkvene nadležnosti; položaj franjevac; propast gradova. Istra u vrijeme uskočkoga rata 1615.-1618.; Wüstungsprozess - kolonizacija - gospodarstvo - graditeljstvo - slikarstvo - glagoljaška književnost. Historiografija. (2) *Slavonija*: oslobođenje Slavonije od Turaka. Organiziranje vlastelinstva; odnos vlastelina i seljaka. Hajdučija; gradovi. (3) *Mletački posjed u Dalmaciji*: počeci mletačke vlasti u Dalmaciji; teritorijalno-administrativno uređenje; upadi Osmanlija u Dalmaciju; tursko-mletački ratovi - 1499.-1502., 1538.-1540.; Ciparski rat (1570.-1573.), Kandijski rat (1645.-1669.). Osmanlijsko osvajanje i kolonizacija mletačkoga posjeda u Dalmaciji. Dalmatinske komune - uređenje. Buna na Hvaru 1510.-1514. Privredne prilike - zemljoradnja, obrt, trgovina, pomorstvo; graditeljstvo, književnost; historiografija. Morejski rat. Požarevački mir i konačno oslobođenje mletačkoga posjeda od Osmanlija; Mletački posjed između Austrije, Osmanlija i Crne Gore. Migracije. Organizacija vlasti. Organizacija vlasti na novim stečevinama; seoska uprava; sudstvo - porezi - agrarni odnosi. Težaštvo i kolonat. Agrarni odnosi na novostečenom teritoriju. Osnivanje agrarnih akademija. Manufaktura - brodarstvo - poljoprivreda - trgovina. Bune u Mletačkoj Dalmaciji tijekom 18. st. Gusarstvo - hajdučija. Vjerske prilike. Razvoj političkih ideja u gradovima i novim stečevinama. (4) *Dubrovačka Republika*: Dubrovnik između Osmanlija, Španjolske, Venecije i Austrije; teritorijalno-administrativno uređenje; društvene strukture; vlastela, pučani, obrtnici, trgovci, pomorci; Lastovska buna; potres 1667. i posljedice. Gospodarske prilike, književnost, graditeljstvo, likovno stvaralaštvo. Društvene strukture. Židovi. Pomorstvo. Pokušaji manufakturne proizvodnje. Novčarstvo. Utjecaj baroka u književnosti, graditeljstvu, znanosti, glazbi. Historiografija. (5) *Boka*: Požarevački mir i ujedinjenje mletačkoga posjeda u Boki. Porast pomorstva; osnivanje nautičke škole. Barokna baština bokeljskoga brodovlasničkoga kruga. Organizacija mletačkoga posjeda u Albaniji; Historiografija.

Obvezatna literatura: *Historija naroda Jugoslavije*, II., Zagreb, 1959. (poglavlja koja se tiču povijesti hrvatskih zemalja do kraja 18. stoljeća); N. Močanin, *Turska Hrvatska. Hrvati pod vlašću Osmanskog Carstva do 1791. Preispitivanja*, Zagreb, 1999; M. Gross (ur.), *Društveni razvoj u Hrvatskoj (od 16. do početka 19. st.)*, Zagreb, 1981, 15-173.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Mr. sc. Mateo Bratanić

Svjetska povijest u 19. stoljeću

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Predmet nudi uvid u široko polje tema europske i svjetske povijesti 19. st. Potrebno je studentima predstaviti temelje suvremenog svijeta koji je u ovom stoljeću obilježen rađanjem građanstva i nacionalnih ideja, jakim društvenim i kulturnim promjenama kao i pojavom industrijskog razvoja. Pokušat će se razvijati kritičko razmišljanje studenata o promatranom razdoblju, a posebna pozornost posvećuje se pisanju stručnih radova u kojima se studente potiče na samostalni rad.

Kratki sadržaj: Predmet promatra tzv. "dugo 19. stoljeće" što je omeđeno Francuskom revolucijom iz 1789., a završava Prvim svjetskim ratom (1915.-1918.). Unutar tog razdoblja odabiru se teme koje su presudne za svjetsku povijest 19. st., a posebna pozornost je na europskoj povijesti promatranog razdoblja. Posebno se obrađuju ključni termini vezani uz ovo stoljeće koji se prikazuju teoretski i praktično (revolucija, nacija i nacionalizam, suvremena država, imperijalizam, građanstvo, liberalizam, konzervativizam, socijalizam, industrijalizacija itd.). Unutar tih i drugih pojmova prati se događajna povijest 19. stoljeća.

Obvezatna literatura: *Velika ilustrirana povijest svijeta*, 14-15, Rijeka, 1985; S. Bertoša, *Svjetska povijest modernog doba*, Zagreb, 2004, 149-427. (unutar tih stranica izostavit će se neka poglavlja prema preporuci nastavnika).

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Milorad Pavić

Povijest jugoistočne Europe u novom vijeku

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Pružanje temeljnih znanja o usponu, stagnaciji, propadanju i konačnom slomu Osmanskog Carstva od osvojenja Carigrada do konca I svjetskog rata, te odraz tih prilika na zbivanja u zemljama jugoistočne Europe. Posebna pažnja posvećuje se aspektima osmanlijske vlasti u domeni razvoja društveno-političkih odnosa kroz čitavo promatrano razdoblje, a u razmatranje će se uzeti i razvoj društvenih institucija, kulture, znanosti i umjetnosti. Shodno tome, studenti će steći sposobnost da uočavaju i prepoznaju uzroke promjena u složenim društveno-ekonomskim i političkim procesima, te sposobnost pravilne interpretacije činjenica i konceptualizacije problema.

Kratki sadržaj: Osmanlijska teritorijalna ekspanzija; teritorijalno-administrativni, sudbeni i vojni ustroj na području zemalja jugoistočne Europe pod osmanlijskom vlašću; provođenje islamizacije; društveni odnosi; agrarni odnosi; crkvene prilike; doba Sulejmana Veličanstvenog; daljnja teritorijalna proširenja Osmanskog Carstva i promjene društveno-političkih prilika; promjene u agrarnim odnosima; austrijsko-osmanlijski i mletačko-osmanlijski ratovi; stagnacija Osmanskog Carstva; jačanje autonomije zemalja jugoistočne Europe; bune i otpo-

ri osmanlijskoj vlasti; pokušaji konsolidacije Osmanskog Carstva; početak pada Osmanlijskog Carstva i otvaranje "istočnog pitanja"; oslobađanje dijelova jugoistočne Europe dotad pod osmanlijskom vlašću; daljnje jačanje pokrajinskih nauštrb centralne osmanlijske vlasti; zaoštavanje istočnog pitanja; reforme centralne vlasti i njihov odraz na prilike u zemljama jugoistočne Europe; jačanje nacionalne svijesti u zemljama jugoistočne Europe i stvaranje pokreta za oslobađanje od Osmanlijske vlasti; nacionalni protuosmanlijski pokreti i ustanci; autonomni i protureformni pokreti; daljnje reforme u Osmanskom Carstvu; osamostaljivanje zemalja pod osmanskom vlašću i nastanak novih nacionalnih država; crkvene prilike; razvoj obrazovanja, kulture, znanosti i umjetnosti; politički život; zemlje jugoistočne Europe u sukobu interesa Europskih sila; I. svjetski rat i prekrajanje političke karte jugoistočne Europe.

Obvezatna literatura: *Povijest jugoistočne Europe od 1453. do 1800.* (skripta objavljena na internetskim stranicama Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru); D. Dukovski, *Povijest srednje i jugoistočne Europe 19. i 20. stoljeća*, Zagreb, 2005. (str. sv. I: 11-31; 60-84; 122-149; 170-193; 221-280; sv. 2: 17-29; 32-56).

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Ante Bralić

Hrvatska povijest 1790.-1860. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit

4 ECTS boda

Cilj: Studente upoznati s temeljnim povijesnim zbivanjima i složenim procesima hrvatske povijesti u razdoblju od 1790. do 1860.: od političke i gospodarske, do socijalne, kulturne i prosvjetne povijesti. Na taj način nastavom iz ovog kolegija nastojat će se pružiti uvid u sva relevantna društvena zbivanja u hrvatskim zemljama u razdoblju od 1790. do 1860. godine. Poseban naglasak bit će stavljen na modernizacijske i nacionalno-integracijske procese, sagledavajući ih u širem (europskom i svjetskom), te užem (srednjo- i jugoistočno-europskom) povijesnom i geopolitičkom kontekstu.

Kratki sadržaj: Naslijeđe ranog novog vijeka i hrvatska etnička zajednica. "Smjena epoha" 1790. godine i hrvatske zemlje. Postjoezefinska "državna kriza". Kasnostaleško društvo u Bansknoj Hrvatskoj i protomodernizacijski procesi nakon 1790. godine. Propast Mletačke Republike, Leoben i Campoformido. Dalmacija i Istra od pada Mletačke Republike do dolaska Francuza. Doba francuske vladavine u hrvatskim zemljama. Dubrovačka Republika od 1790. do propasti 1808. godine. Hrvatsko-slavonska Vojna krajina od 1790. do 1815. Bečki kongres i hrvatske zemlje. Franciscejski apsolutizam. Gospodarske prilike i društveni odnosi u građanskoj Hrvatskoj i Slavoniji od 1815. do 1835. godine. Administrativno uređenje, gospodarske prilike i društvena struktura Dalmacije i Istre od 1815. do 1847. godine. Hrvatski etnički identitet i pučki protonacionalizam. Staleška "natio croatica" i plemićki protonacionalizam. Pokrajinski partikularizmi. "Honoratska" društvena elita. Nacionalni pokret u Bansknoj Hrvatskoj 1835.-1848./1849. Godina 1848./1849. u hrvatskim zemljama. Neoapsolutističko razdoblje u hrvatskim zemljama. Slom neoapsolutizma i uvođenje pseudo-ustavnog režima.

Obvezatna literatura: M. Gross, *Počeci moderne Hrvatske*, Zagreb, 1985; N. Stančić, *Hrvatska nacija i nacionalizam u 19. i 20. stoljeću*, Zagreb, 2002, 71-180; J. Šidak et al., *Hrvatski narodni preporod - Ilirski pokret*, Zagreb, 1988; Zbornik radova *Hrvatska 1848/1849.*, Zagreb, 2001.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Tonči Šitin

Hrvatska povijest 1918.-1945. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Upoznati studente s osnovnim procesima i najvažnijim događajima razvitka hrvatske države i naroda u razdoblju monarhističke Jugoslavije (1918.-1941.) i ratnog razdoblja (1941.-1945.). Širenje polja interesa od političke prema društvenoj povijesti s uvažavanjem nacionalnih i regionalnih karakteristika, kao i nezaobilaznim dijalogom s drugim disciplina-

Kratki sadržaj: Biljeg cjelokupnom razvitku gospodarskih, političkih i socijalnih prilika Hrvatske u 20. st. utisnule su neprestane konfrontacije s vodećim jugoslavenskim unitarističkim i centralističkim snagama sa ciljem da se očuva nacionalni i teritorijalni identitet. U međuratnom razdoblju fiktivnom nacionalnom jedinstvu s prevagom srpske buržoazije suprotstavlja se široka oporbena hrvatska fronta predvođena Hrvatskom seljačkom strankom koja će najveći uspjeh postići stvaranjem Banovine Hrvatske. Vidovdanski ustav. Stranačke formacije i vjerske zajednice. Vanjska politika Kraljevine SHS. Gospodarstvo. Narastanje sukoba između centralističko-unitarističke i federalističke orijentacije. Parlament Kraljevine SHS postaje poprištem oštrog sukoba i konačno atentata. Apsolutistička vladavina kralja Aleksandra, atentat u Marseilleu, vlada Milana Stojadinovića, sporazum Cvetković - Maček i slom Kraljevine Jugoslavije. Antifašistički pokret, NDH i grupiranje političkih stranaka, genocid, završetak rata, slom NDH i velikosrpskih snaga. ZAVNOH, Bleiburg i Križni put. Demografski i ratni gubici u Hrvatskoj. U nastojanju da se obuhvati što više elemenata socijalne povijesti studentima približiti bogate sadržaje regionalne i lokalne povijesti, rezultate urbane i oralne povijesti, kulture i stvaranja nacionalnog identiteta.

Obvezatna literatura: D. Bilandžić, *Hrvatska moderna povijest*, Zagreb, 1999; Lj. Boban, *Hrvatske granice*, Zagreb, 1992; B. Krizman, *Hrvatska u prvom svjetskom ratu - Hrvatsko-srpski odnosi*, Zagreb, 1989; Idem, *Vanjska politika jugoslavenske države 1918-1941*, Zagreb, 1975; H. Matković, *Suvremena politička povijest Hrvatske*, Zagreb, 1993; V. Žerjavić, *Gubici stanovništva Jugoslavije u drugom svjetskom ratu*, Zagreb, 1989.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Tonči Šitin - Ante Batović, prof.

Svjetska povijest 1918.-1945. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Sagledavanje 20. stoljeća kao cjeline i uočavanje glavnih procesa transformacije, kontinuiteta i strukturnih promjena, ekspanzije građanskih prava, nacionalnih identiteta do sukoba interesa i procesa globalizacije. Politička i diplomatska povijest motri se u najužoj svezi s društvenim i gospodarskim promjenama, religijskim, kulturnim i drugim različitostima.

Kratki sadržaj: Pouke i posljedice prvog svjetskog rata. Nove državne tvorevine i varljivi mir. Podjele. Liga naroda. Velika ekonomska kriza. Pojava fašizma - nacizma. Predratno stanje: aneksije, proširenja, "nemoć" Zapada, nove asocijacije. Drugi svjetski rat - rat ratova, rat naroda, posvemašnje ljudsko stradanje - genocid, enormna pustošenja - kulturocid.

Obvezatna literatura: F. W. Engdahl, *Stoljeće rata*, Zagreb, 2000; V. P. Potemkin, *Historija diplomacije*, 3, Zagreb, 1951; J. M. Roberts, *Povijest Europe*, Zagreb 2002; *The Times - Atlas svjetske povijesti*, Ljubljana - Zagreb, 1986.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Mithad Kozličić

Povijest svjetskog pomorstva

Predavanje 2+0+0, usmeni ispit

3 ECTS boda

Cilj: Budući da je pomorstvo multidisciplinarna djelatnost, studente kroz pregled povijesnog tijeka pomorstva u svjetskim mjerilima upoznati i sa svim specifičnostima ove djelatnosti, upozoravajući ih na razlike u pojedinim povijesnim razdobljima. Istaći najvažnije domete svjetskih pomorskih velesila, osobito u kontekstu povijesti hrvatskog pomorstva, koja se sluša u nastavku ovoga predmeta.

Kratki sadržaj: Temeljne značajke povijesti pomorstva. Starovjekovno pomorstvo od prvih monoksila do rimskodobnih trgovačkih i ratnih brodova, s osobitim osvrtom na feničko i grčko pomorstvo. Bizant kao svjetska pomorska velesila. Arapsko pomorstvo. Značenje pojave kompasa, latinskih jedara i kormila za svjetsko pomorstvo. Španjolci i Portugalci: njihovo pomorstvo i početak velikih geografskih otkrića. Englesko, nizozemsko, hanzeatsko, francusko i druga svjetska pomorstva novoga vijeka, osobito s obzirom na daljnja geografska otkrića, te uspostavu stalnih brodskih linija prema Indiji, Kini i okolnim zemljama. Velike pomorsko-trgovačke države-gradovi: primjer Venecije i Genove. Trgovina robljem. Pojava parobroda i "borba" jedra i pare. Najznačajnije svjetske pomorske bitke i sukobi. Pomorsko zakonodavstvo. Svjetsko pomorstvo u 20. stoljeću.

Obvezatna literatura: F. Braudel, *Sredozemlje i sredozemni svijet u doba Filipa II.*, 1-2, Zagreb, 1997.-1998; J. Kulischer, *Opća ekonomska povijest srednjeg i novog vijeka*, 1-2, Zagreb, 1957.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Ante Bralić

Hrvatska povijest 1860.-1918. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit

4 ECTS boda

Cilj: Budući da je ovaj predmet nastavak predmeta u kojem se tretiralo hrvatsku povijest 1790. do 1860., cilj je analogan, samo se sad odnosi na razdoblje 1860.-1918. god. Poseban naglasak bit će stavljen na modernizacijske i nacionalno-integracijske procese, sagledavajući ih u širem (europskom i svjetskom), te užem (srednjo- i jugoistočno-europskom) povijesnom i geopolitičkom kontekstu.

Kratki sadržaj: Uoči Hrvatskoga sabora 1861. Hrvatski sabor 1861. Doba centralističkog režima. Hrvatske društvene i nacionalno-integracijske ideologije. Hrvatski sabor 1865.-1867. Austro-ugarska nagodba. Nastanak i značaj Hrvatsko-ugarske nagodbe. Poslijenagodbene represivni režim i revizija Nagodbe. Odrednice društveno-gospodarskog razvoja šezdesetih i sedamdesetih godina 19. stoljeća. Modernizacijske reforme za vladavine bana Ivana Mažuranića. Pitanje razvojačenja Vojne krajine i njenog sjedinjenja sa civilnom Hrvatskom i Slavonijom. Riječko pitanje. Narodni preporod u Dalmaciji i Istri. Narodni pokret 1883. Khuenovo doba (1883.-1903.). Hrvatska politika u Bosni i Hercegovini 1878.-1903. Dalmacija nakon svršetka narodnog preporoda. Pojava pravaške ideje u Dalmaciji. Istra osamdesetih i devedesetih godina. Radnički pokret 1890.-1902. Narodni pokret 1903. Politika "Novog kursa". Pobjeda narodnog pokreta u Istri (1903.-1907.). Nove političke grupacije u Hrvatskoj i Dalmaciji. Aneksiono razdoblje u hrvatskim zemljama. Hrvatska politika u Bosni i Hercegovini u aneksijskom razdoblju i na početku ustavnog perioda. Hrvatske zemlje uoči i za vri-

jeme Prvoga svjetskog rata. Jugoslavenski odbor. Svibanjska deklaracija. Raspad Austro-Ugarske Monarhije i osnutak Države Slovenaca, Hrvata i Srba. "Prvoprosinački akti" 1918.: osnutak Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Obvezatna literatura: M. Gross - A. Szabo, *Prema hrvatskome građanskom društvu*, Zagreb, 1992; N. Staničić, *Hrvatska nacija i nacionalizam u 19. i 20. stoljeću*, Zagreb, 2002, 181-211; J. Šidak - D. Šepić - I. Karman - M. Gross, *Povijest hrvatskog naroda 1860-1914*, Zagreb, 1968.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Tonči Šitin

Hrvatska povijest poslije 1945. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
4 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje studenta s osnovnim političkim i drugim procesima i položajem Hrvatske od 1945. do formiranja samostalne i neovisne republike. Racionalna i kritička spoznaja nedavne prošlosti bez utjecaja ideologizacije i politizacije uz iscrpnu analizu negativnih iskustava u zajedničkoj državi kao i uvjeta njezina raspada. Stvaranje Jugoslavije (1918. i 1945.) povijesni je promašaj koji nije mogao osigurati trajniju stabilnost, spriječiti tragične posljedice i zaustaviti konačno formiranje nacionalnih država.

Kratki sadržaj: Unatoč proklamiranom jedinstvu republika uspostavljen je novi centralizam koji guši političke slobode i gospodarske inicijative. Rezolucija Informbiroa 1948. i uspješno suprotstavljanje ruskim pritiscima, otvaranje procesa postupne političke liberalizacije i privrednog rasta. Stalna žarišta političkih konfrontacija i kriza u saveznom vrhu. Hrvatsko proljeće 1971. Ustav iz 1974. i podrška načelu konfederacije. Brozov odlazak 1980. i općejugoslavenska kriza, višestranački izbori, Hrvatska samostalna i suverena država od 1991., agresija Srbije i JNA, kraj rata i postupno ostvarivanje strateškog cilja ulaska u Europsku uniju.

Obvezatna literatura: I. Banac, *Sa Staljinom protiv Tita: Informbirovski rascjepi u jugoslavenskom komunističkom pokretu*, Zagreb, 1990; D. Bilandžić, *Hrvatska moderna povijest*, Zagreb, 1999; *Europa u Hrvatskoj*, Zagreb, 2003; *Mala enciklopedija europskih integracija*, Zagreb, 2002; H. Matković, *Suvremena politička povijest Hrvatske*, Zagreb, 1993; R. Radonjić, *Izgubljena orijentacija*, Beograd, 1985; J. Ridley, *Tito, Biografija*, Zagreb, 2000.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Tonči Šitin - Ante Batović, prof.

Svjetska povijest poslije 1945. g.

Predavanje 2+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje s glavnim svjetskim političkim, demografskim, kulturnim i dr. kretanjima poslije II. svjetskog rata uz uočavanje glavnih procesa transformacije, kontinuiteta i strukturnih promjena. Uz poznatu građu i literaturu, koristiti objavljena sjećanja, fotografije i niz novih spoznaja socijalne povijesti o razvitku pojedinih regija ili naraslim podjelama.

Kratki sadržaj: Promjene koje se neprestano događaju u svijetu iziskuju pomna praćenja i uvjetuju različite pristupe svjetskoj povijesti od strukturalnog, sistematskog do liberalno modernog, kao i negiranja svega s pozicija postmodernih teorija, favoriziranja mita i dr. Nova terminologija razlikuje "globalnu" od "svjetske" povijesti, sve se više uzimaju u razmatranja doprinosi koji nisu zapadne provenijencije, oni posebnih političkih identiteta i sve više istra-

ženih zasada civilizacija koje pridonose zbližavanju ili poput marginalnih grupa provociraju promjene. U fokusu naših interesa su posljedice sučeljavanja ljudi različitih kultura i vjera, formiranja novih država. Detaljno se motre glavni konflikti i međunarodne relacije, odnosi među velikim silama, Europa kao jedinstveni entitet, događaji od posebnog važnosti i posljedica (uspon i pad fašizma i komunizma, dekolonizacija i dr.), kao i globalni problemi od socijalnih razlika do izgradnje kolektivnog identiteta.

Obvezatna literatura: P. Calvocoressi, *Svjetska politika nakon 1945*, Zagreb, 2003; P. Hirst, *Globalizacija*, Zagreb, 2001; D. S. Painter, *Hladni rat. Povijest međunarodnih odnosa. Srednja Europa*, Zagreb, 2002.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Mithad Kozličić

Povijest hrvatskog pomorstva

Predavanje 2+0+0, usmeni ispit

3 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje studenata s najvažnijim spoznajama o raznolikim područjima hrvatske povijesti pomorstva. U tom se smislu ovaj predmet logično nadovezuje na prethodni u kojem se tretiralo svjetsku povijest pomorstva. Posebna se pozornost posvećuje raščlanjivanju povijesnih izvora.

Kratki sadržaj: Starovjekovno naslijeđe u hrvatskom pomorstvu. Jadran kao plovidbeni koridor za povezivanje Europe s afričkim i azijskim tržištima. Najznačajnije pomorske bitke i ratovi u istočnojadranskom akvatoriju, s osobitim obzirom na ratne mornarice na Jadranu i sukob njihovih interesa. Geneza brodarstva na istočnom Jadranu. Luke i lučki uređaji. Svjetioničarstvo i drugo pomorsko graditeljsko naslijeđe na Jadranu. Brodogradnja. Ribarstvo, spužvarstvo i koraljarstvo. Sol, solane i solna trgovina. Pomorsko i vojnopomorsko školstvo. Pomorsko pravo od srednjovjekovnih statuta, preko Terezijanskog Edikta do suvremenog hrvatskog Pomorskog zakonika. Hrvatska terminologija, pomorski rječnici i jezici u pomorstvu istočne obale Jadrana. Plovidbeni priručnici i karte, te druga geografska djela relevantna za povijest hrvatskog pomorstva. Velikani hrvatskog pomorstva.

Obvezatna literatura: M. Kozličić, *Hrvatsko brodovlje - Croatian Shipping - Le navi croate*, Split - Zagreb, 1993; Idem, *Odabrane studije i članci iz povijesti hrvatskog pomorstva*, Skripta, 1-2, Zadar, 2003.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

3.2.2. Izborni predmeti na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

Na preddiplomskom dvopredmetnom studiju student sam bira izborni predmet u funkciji dopune znanja iz onog područja povijesti koje ga osobito zanima.

Strani se svjetski jezik sluša prema programu Centra za strane jezike Sveučilišta u Zadru, te se organizirano izvodi za sve studijske smjerove.

Opći zajednički elementi opisa izbornih predmeta analogni su istim takvim elementima definiranim za obvezatne predmete preddiplomskog dvopredmetnog studija (točka 3.2.1.1. ovog Programa).

Prof. dr. sc. Ivan Balta

Hrvatska vojna povijest u novom vijeku

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Stjecanje spoznaja o vojnoj povijesti i vojnoj upravi u hrvatskim zemljama kroz povijest, o sadržajnim elementima vojne sile i vojne uprave u raznim društvenim sustavima, o teritorijalnim promjenama, o državnom ustrojstvu, o vojnim pojmovima, o strategiji i taktici ratovanja u hrvatskoj vojnoj povijesti te o teoriji mira i rata.

Kratki sadržaj: (A) Uvod: Sadržajni elementi vojnih uprava u raznim društvenim sustavima, oružja, vojne jedinice. Vojne uprave, vojne jedinice i oružja u hrvatskim zemljama kroz prošlost. Hrvatske povijesne i vojno-političke i teritorijalne promjene uzrokovane ratovima. (B) Vojna uprava u hrvatskim zemljama kroz povijest: Vojno-upravna ustrojstva Hrvatske s graničnim promjenama kroz prošlost. Vojne jedinice (ustrojstva) u raznim vojnim upravama kroz prošlost. Politički i pravni pojmovi vojno-upravnih prostora. Pregled teritorijalnih promjena Hrvatske kroz povijest. Vojna uprava, vojska i mornarica u srednjem i novom vijeku u hrvatskim zemljama. (C) Vojna uprava u Vojnoj pograničnoj zoni. Vojna pogranična zona (Krajina) - nastanak i razvoj. Vojna uprava u hrvatskoj i slavonskoj Vojnoj pograničnoj zoni (Krajini). Slavonska i hrvatska Vojna pogranična zona (povijesne i teritorijalne promjene). Vojna uprava u hrvatskim zemljama za osmanlijske uprave. Vojnici u Tridesetgodšnjem ratu i u Sedmogodišnjem ratu iz Vojne pogranične zone (graničari). Vojna uprava u hrvatskim zemljama i bitke u Napoleonskim ratovima. Bitke i vojna uprava 1848. i 1849. godine te u 19. stoljeću u hrvatskim zemljama. Vojna uprava za okupacije Bosne i Hercegovine na granicama Vojne pogranične zone. Austro-Ugarska vojska u vojnoj upravi Vojne pogranične zone, razvojačenje Vojne pogranične zone i ukinuće vojne uprave. (D) Oblici vojne uprave tijekom 20. stoljeća u hrvatskim zemljama. Uvođenje djelomične vojne uprave u dijelovima hrvatskih zemalja tijekom 20. stoljeća. Status austro-ugarske 'Hrvatske vojske' i bitke u Prvom svjetskom ratu. Vojne jedinice i bitke u Drugom svjetskom ratu u hrvatskim zemljama. Vojne jedinice, bitke i rat u stvaranju Republike Hrvatske 1991. godine. (E) Pomoćni povijesni materijal: makete, karte i planovi (strategija i taktika) poznatijih bitaka u kojima sudjeluju vojnici iz Hrvatske. (F) Teorije rata i mira,

Obvezatna literatura: S. Pavičić, *Hrvatska ratna i vojna povijest*, Zagreb, 1943. (reprint: 1998); D. Pavličević (ured.), *Vojna krajina. Povijesni pregled. Historiografija. Rasprave*, Zagreb, 1984.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Siniša Bilić-Dujmušić

Rimsko ratovanje u Iliriku

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Kolegij promatra razvoj sukoba između Rima i naroda Ilirika, sve do njihovog potpunog vojnog slamanja i integriranja u imperij. Kako ta problematika spada među slabije proučene, studenti će biti poticani na raspravu o znanstvenim teorijama i donošenje vlastitih zaključaka na osnovi poznatog arheološkog materijala i podataka iz izvora. Osposobiti studente za kvalitetno pristupanje antičkim izvorima.

Kratki sadržaj: Izvori. Ustroj i razvoj rimske vojske. Teritorij i narodi Ilirika. Isa i njen dominij. Rimski ratovi protiv ilirske države. Ardijejci. Demetrije. Pohod Sempronija Tuditana. Rimske operacije protiv Delmata. Operacije za građanskog rata Cezara i Pompeja. Okta-

vijanova kampanja u Iliriku. Tiberijeve operacije. Batonov ustanak. Narodi Ilirika u rimskoj carskoj vojsci.

Obvezatna literatura: S. Čače, Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18 (8), Zadar, 1979; J. J. Wilkes, *Dalmatia*, London, 1969; A. K. Goldsworthy, *The Complete Roman Army*, London, 2003. Relevantni navodi u izvorima.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Ante Bralić

Europa u Prvom svjetskom ratu

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit

3 ECTS boda

Cilj: Objasniti uzroke i tijek Prvog svjetskog rata te njegov utjecaj na svakodnevnicu pozadine.

Kratki sadržaj: Stvaranje suprotstavljenih blokova velikih sila u Europi - Centralne sile i sile Antante. Krize uoči rata - marokanske krize, aneksijska kriza, balkanski ratovi. Sarajevski atentat i objava rata. Tijek ratovanja i diplomatske akcije uključivanja neutralnih zemalja u rat: Turska, Italija, Bugarska, Rumunjska i Grčka. Nastanak Londonskog ugovora 1915. godine i djelatnost hrvatske i južnoslavenske emigracije u zemljama Antante i u Srbiji. Slabljenje i izlazak Rusije iz rata, te afirmiranje ideje o separatnom miru s Austro-Ugarskom. Ulazak SAD-a u rat i slom Centralnih sila u studenom 1918. godine. Utjecaj velikih političkih zbivanja kao što je svjetski rat na život «običnih» ljudi - *zadarski primjer*. Promjene u političkom životu grada, međunacionalni odnosi, problemi oko opskrbe i rast cijena, afirmacija potisnutih društvenih skupina - žene i seljaštvo.

Obvezatna literatura: L. Kardum, *Europska diplomacija i prvi svjetski rat*, Zagreb, 2000; P. Renouvin, *Evropska kriza i prvi svjetski rat*, Zagreb, 1965; D. Šepić, *Italija, saveznici i jugoslavensko pitanje 1914.-1918.*, Zagreb, 1970; A. Bralić, *Zadar u doba Prvog svjetskog rata*, Doktorska disertacija, Zadar, 2006.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Slobodan Čače

Arhaične države

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit

3 ECTS boda

Cilj: Pojmom arhaične države obilježavaju se rane autohtone pojave državnih tvorbi u okrilju različitih ranih civilizacija. Njihovo proučavanje utemeljeno je na teorijskim postavkama, na interpretaciji arheološke građe, kao i na temelju proučavanja najranijih država dokumentiranih u pisanim vrelima, pa je osnovni cilj studente uputi u sve te znanstvenoistraživačke probleme.

Kratki sadržaj: (1) sažeti prikaz historijata problema i pregled teorijskih postavki u suvremenoj znanosti; (2) primjeri različitih pojava ranih država u svijetu (Bliski istok: Sumer i Egipat; Srednja Amerika); (3) kontroverze u vezi s definiranjem "teritorijalnih država" i "gradova-država"; (4) hipoteze o tipovima evolucije u protohistorijskoj Europi; (5) pristupna razmatranja problemu tumačenja pisanih i arheoloških podataka za neka društva starog Ilirika (Ilirija, Liburni, Delmati).

Obvezatna literatura: G. M. Feinman - J. Marcus (ur.), *Archaic States*, Santa Fe, 1998; A. W. Johnson - T. Earle, *The Evolution of Human Societies. From Foraging Group to Agrarian State*, 2nd ed., Stanford, 2000.

Prof. dr. sc. Slobodan Čače

Helenizam na Jadranu

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznati studente s problemima i novim znanstvenim spoznajama na prostoru Jadrana u doba helenizma. Tijekom zadnjih 15 godina došlo se do niza novih spoznaja o helenističkom periodu na jadranskom prostoru. Istražen je niz arheoloških lokaliteta koji nude obilje novog materijala za proučavanje ovog razdoblja te preispitivanje dosadašnjih povijesnih hipoteza. Tijekom godina publiciran je cijeli niz stručnih i znanstvenih radova s kojima treba upoznati studente zainteresirane za proučavanje antičke povijesti na našem području.

Kratki sadržaj: (1) Upoznavanje studenata s problemima i novim znanstvenim spoznajama na prostoru Jadrana u doba helenizma. Geografske karakteristike, pomorske rute, navigacija. Upoznavanje s antičkim književnim i epigrafičkim izvorima koji se odnose na ovo razdoblje. Helenistički arheološki materijal i problemi njegove interpretacije. (2) Djelovanje Dionizija Sirakuškog i njegovih nasljednika. Kolonizacija Visa i Hvara. Političke prilike nakon Aleksandrove smrti i njihov utjecaj na području Jadrana. Ilirska država i uloga grčkih kolonija Apolonije i Epidamna na prilike na Jadranu. Demetrije Hvarski. (3) Isejski dominij. Problemi helenističke ekonomije na Jadranu (gospodarstvo, trgovina, gusarstvo). Grčka obalna svećišta i njihova uloga. Diomedov kult na Jadranu u helenističko doba. Odnos Grka prema autohtonom stanovništvu i stupanj integriranosti domaćih zajednica u helenističku sredozemnu civilizaciju. (4) Dolazak Rimljana na Jadran. Odnos Grka i autohtonih zajednica istočnog Jadrana prema Rimljanima. Rimska dominacija na Jadranu i kraj helenizma.

Obvezatna literatura: P. Cabanes, *Iliri od Bardileja do Gencija*, Zagreb, 2002; S. Čače, *Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18 (8), Zadar, 1979, 43-125; Idem, *Rim, Liburnija i istočni Jadran u 2. st. pr. n. e.*, *Diadora*, 13, Zadar, 1991, 55-73; Idem, *Dalmatica Straboniana (Strabon, Geogr. 7, 5, 5)*, *Diadora*, 16-17, Zadar, 1995, 101-133; Idem, *Promunturium Diomedis (Plin. Nat. his. 3, 141)*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 35 (22), Zadar, 1997, 21-44.

Docent dr. sc. Serdo Dokoza

Povijest Venecije

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Tijekom svog tisućljetnog opstojanja Venecija je imala posebno važno mjesto u povijesnom razvoju istočnojadranske obale. Stoga su hrvatska i mletačka povijest nedvojbeno prožete višestrukim poveznicama: političkim, gospodarskim, društvenim i kulturnim. U političkoj povijesti to se manifestiralo od prvih dodira u obliku pomorskih sukoba, kroz povremena mletačka osvajanja dalmatinskih gradova, do četiri stoljeća mletačke vlasti nad Dalmacijom. Cilj ovog kolegija je dakle prikazati povijest Venecije i njenu povezanost s hrvatskom poviješću od njenih početaka pa sve do propasti Serenissime.

Kratki sadržaj: Bit će obrađene najznačajnije teme iz povijesti Venecije te njihove veze s nacionalnom poviješću. To su: I. Politička povijest Mletačke Republike do 1797. god.; II. Povijest ustanova državne vlasti; III. Gospodarska podloga mletačke moći; IV. Društvena i kulturna povijest Venecije; V. Hrvatska zajednica u Veneciji.

Obvezatna literatura: L. Čoralić, *Venecija kraljica mora s lagunarnih sprudova*, Samobor, 2004; C. Diehl, *Mletačka Republika*, Zagreb, 2006.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Mithad Kozličić

Povijesni zemljopis

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Studente upoznati s temeljnim značajkama povijesnog zemljopisa kao pomoćne povijesne znanosti, a zatim s konkretnim spoznajama iz tog područja o Mediteranu i hrvatskim prostorima tijekom povijesti. K tome, pružiti im i osnove iz kartografije kao iznimno važnog znanstvenog polja za povjesničare.

Kratki sadržaj: (1) Osciliranje morske razine od prapovijesti do suvremenog doba. Izmjene zemljopisa Mediterana uslijed potresa i drugih prirodnih djelovanja. Biljni pokrov i njegove mijene, s osobitim obzirom na šumska bogatstva (drvo). Komunikacijski pravci morem i kopnom. Rudarstvo. Centri proizvodnje i trgovine. Toponimija. Mijene hrvatskih granica tijekom povijesti. (2) Zadaci iz osnova kartografije: Kartografske projekcije i tipovi karata. Elementi karata. Operiranje zemljopisnom dužinom i širinom. Mjerenje dužine kopnom i morem. Operiranje azimutom. Mjerilo zemljopisnih karata. Uporaba zemljopisne karte kao izvora informacija o zemljopisu - zemljopisna karta kao zemljovid. Uočavanje putnih pravaca kopnom i morem na zemljopisnoj karti. Elementi terestričke navigacije na pomorskoj karti (kurs, daljina, brzina, prevaljeni put, optimalni smjer plovidbe).

Obvezatna literatura: M. Kozličić, *Monumenta cartographica maris Adriatici Croatici. Kartografski spomenici hrvatskoga Jadrana. Izbor karata, planova i veduta do kraja 17. stoljeća*, Zagreb 1995; J. Lučić, Prilog pitanju historijske geografije, *Historijski zbornik*, 29-30, Zagreb, 1977, 61-75; P. Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, 1-2, Zagreb, 1950.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Anamarija Kurilić

Društva antičke Grčke i Rima

Predavanje 1+0+0, usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznati studente s onom stranom antičke povijesti koja obično ostaje zanemarena pri pregledu poglavito događajne povijesti, a to su razni aspekti socijalne povijesti. Osobita će se pozornost posvetiti raznim aspektima svakidašnjeg života svih slojeva stranovništva, posebice onima od životne važnosti, a koje opći povijesni pregledi slabo ili nikako obrađuju (položaj tzv. marginalnih skupina, socijalna promocija, praznovjerja i čaranja, seksualnost, djetinjstvo ...).

Kratki sadržaj: Antički književni, epigrafski i materijalni izvori, i njihova vrijednost za poznavanje društva; kratki pregled povijesti antičke Grčke i Rima; ustroj društva (politička organizacija, obiteljska struktura, struktura srodstva, uloga žene i pitanje "matrijarhata") i gospodarska osnova stanovništva; migracije; evolucija društva iznutra i izvana, kulturni dodiri i mijene, ratovi i osvajanja; vojska kao društvo; teritorij i vlasništvo; običajno pravo, kodifikacija običajnog prava; seksualnost; antroponimija (imenski obrasci, osobna i obiteljska imena, patronimik) i imenovanje osoba kao identifikator društva i njegova uređenja; vjerovanja; Kreta, Mikena, "homersko" razdoblje, klasično doba (primjeri Atene i Sparte), helenističko

razdoblje i utjecaj grčke ekspanzije na društva u dodiru (posebice na primjeru grčke kolonizacije istočne obale Jadrana); stvaranje Rima; rimski kraljevi; rimska republika; rimski principat; dominat; kršćanstvo; rimska ekspanzija i društva u dodiru: romanizacija (posebice na primjeru domorodačkih društava na hrvatskom prostoru: utjecaj romanizacije na ustroj domorodačkih društava te na život i običaje zajednica i pojedinaca).

Obvezatna literatura: Bilo koji udžbenički pregled grčke i rimske povijesti i društva (uz odobrenje predmetne nastavnice); bilo koji udžbenički pregled kulturne antropologije (uz odobrenje predmetne nastavnice); G. Alföldy, *The Social History of Rome*, Baltimore, 1988.; *Antički Rim. Panorama jedne civilizacije*, Beograd - Ljubljana, 1967.; J. Carcopino, *Rim u razdoblju najvišeg uspona carstva*, Zagreb, 1981; S. Čače, Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18 (8), Zadar, 1978./1979. (1979.), 43-125; R. Flaceliere, *Grčka u doba Perikla*, Zagreb, 1979.; A. Kurilić, Obitelj u ranorimskoj Liburniji, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 34 (21), 1994/1995. (1995.), 47-83; R. MacMullen, The Legion as a Society, *Historia*, 33, Wiesbaden, 1984, 440-456; A. Musić, *Nacrt grčkih i rimskih starina* (bilo koje izdanje); S. B. Pomeroy, *Goddesses, Whores, Wives, & Slaves. Women in Classical Antiquity*, 1994; B. Rawson, The Roman Family, *The Family in Ancient Rome. New Perspectives*, ed. B. Rawson, Ithaca, New York, drugo izdanje, Cornell University Press, 1992, 1-57.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Zdravko Matić

Domovinski rat i stvaranje samostalne RH

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Studentima pružiti osnovne podatke o Domovinskom ratu i najznačajnijim vojno-redarstvenim operacijama 1991.-1995. godine.

Kratki sadržaj: Kolegij se bavi razdobljem najsuvremenije hrvatske povijesti, 1990.-1997. godine. Srpska pobuna u Hrvatskoj 1990. Oružana pobuna i početak rata u Hrvatskoj 1991. godine. Razdoblje Domovinskog rata: I. Faza oružane agresije na RH-a, II. Faza ni rata ni mira, III. Faza oslobodilačke operacije u Domovinskom ratu. Razdoblje 1995.-1997. obilježeno kao doba završnih operacija HV-a na Južnom bojištu i mirne reintegracije Istočne Hrvatske u sastav RH.

Obvezatna literatura: Skupina autora, *Izvori velikosrpske agresije*, Zagreb, 1991; Idem, *Rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini 1991.-1995.*, Zagreb - Sarajevo, 1999; Idem, *Stvaranje hrvatske države i Domovinski rat*, Zagreb, 2006; D. Marijan, *Bitka za Vukovar*, Zagreb - Slavonski Brod, 2004.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Milorad Pavić

Novovjekovna geografija istočnog Jadrana

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Upoznavanje studenata s razvojem spoznaja o prostoru istočnog Jadrana u razdoblju od početka 16. do kraja 18. stoljeća. Središte zanimanja ovoga predmeta bit će njegovi različiti geografski aspekti: percepcija istočnojadranskog prostora, stanovništvo, gospodarstvo, toponimija, i dr. U tom smislu, naglasak je na pravilnoj interpretaciji i konceptualizaciji različitih grupa izvora i valorizacija njihova doprinosa u sveukupnom fundusu geografskih spoznaja o dotičnom prostoru.

Kratki sadržaj: Sinteza srednjovjekovnih misli i shvaćanja o prostoru istočnog Jadrana: naslijeđa i zablude. Nove premise o prostoru i čovjekovom okruženju. Uloga i značaj izvora za poznavanje istočnojadranskog prostora: Putopisi, portulani, izolari, geografsko-statistički opisi, itinerari. Geografija

Jadrana u izvješćima mletačkih dužnosnika Senatu Serenissime. Kartografski izvori o prostoru istočnog Jadrana od 16. do 18. stoljeća. Geografski realiteti na istočnom Jadranu.

Obvezatna literatura: M. Pavić, *Novovjekovna geografija istočnog Jadrana*, Skripta, Zadar, 2008.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Vladimir Skračić - Kristijan Juran, prof.

Povijesna antroponimija Dalmacije

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Uvid u razvoj i metode toponomastičkih istraživanja na primjerima iz dalmatinske povijesne toponimije; ovladavanje osnovama arhivskog rada.

Kratki sadržaj: Toponomastika, kao lingvistička disciplina koja proučava zemljopisna imena, odnosno toponime, može biti, a često to i jest, izvrsna nadopuna temeljnim metodama povijesnih istraživanja. Toponimi u sebi čuvaju starija jezična stanja i odražavaju kulturno-socijalni kontekst u kojem su nastali. Suvremena struktura i distribucija dalmatinskih toponima, proizašla iz dinamičnog povijesnog procesa u kojemu su jedni imenski likovi preživjeli, drugi izmijenjeni do neprepoznatljivosti, a treći zaboravljeni, odraz je mijena stanovništva, jezika, kulturnih i gospodarskih obrazaca na ovom prostoru, od mediteranskog, preko «ilirskog», grčkog, rimskog, romanskog (dalmatskog) do prevladavajućeg hrvatskog, uz kasniji utjecaj mletačkog i talijanskog. Uz povijesni presjek kroz pojedine toponimijske slojeve, površno dotičući predantički i antički kojima je posvećen posebni izborni kolegij, osobita će se pažnja usmjeriti na metodologiju povijesnotoponomastičkih istraživanja, rabeći primjere iz arhivske građe, pisane i kartografske.

Obvezatna literatura: P. Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, I-II, Zagreb, 1950; V. Skračić (ur.), *Toponimija otoka Pašmana*, Zadar, 2006; P. Šimunović, *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*, Zagreb, 2005; P. Tekavčić, O kriterijima stratifikacije i regionalne diferencijacije jugoslavenskog romanstva u svjetlu toponomastike, *Onomastica Jugoslavica*, 6, Zagreb, 1976, 35-56.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Docent dr. sc. Franjo Smiljanić

Istočnojadranske Sklavinije

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Predmet nudi uvid u političku i kulturnu ulogu Slavena nastanjenih u zaleđu dalmatinskih gradova. Predavanja pripremaju studente da steknu što bolji uvid u slavenski "habitus", budući da je njegovo izučavanje važno za formiranje novih društvenih identiteta u zaleđu dalmatinskih gradova.

Kratki sadržaj: Problem jadranskih Sklavinija u historiografiji; romanski gradovi; naseljavanja slavenskih rodova; Slavia romana; Sklavinija - osnovna teritorijalna jedinica; etnogeneza tumačenja; kasta; prostorna organizacija; Franci; društvena organizacija; otočke Sklavinije; nestajanje Sklavinija i stvaranje novih identiteta; kulturna baština.

Obvezatna literatura: L. Čoralić, *Venecija*, Samobor, 2004; F. C. Lane, *Venice. A Maritime Republic*, Baltimore, 1973.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Pavo Živković

Povijest i značaj religija u srednjovjekovnim hrvatskim zemljama

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Prvo studente upoznati s temeljnim značajkama religija nazočnih na hrvatskim prostorima, počevši od njihove temeljne kronologije, do kronologije od vremena njihove nazočnosti ovdje. Nastojati da studenti pravilno uoče načine dolaska tih religija. Posebna se pozornost posvećuje katoličanstvu.

Kratki sadržaj: Osnovni značaj religija, njihov nastanak, širenje. Kršćanstvo katoličkog i pravoslavnog oblika u hrvatskim zemljama. Crkveni redovi i hijerarhija crkve u Hrvata u srednjem vijeku. Judaizam i Biblija; Islam i Kuran. Protestantizam u hrvatskim zemljama u srednjem vijeku. Krstjanstvo i "Crkva bosanska". Patarenstvo i bogumilstvo.

Obvezatna literatura: F. Šanjek, *Crkva i kršćanstvo u Hrvata (srednji vijek)*, Zagreb, 1993; Idem, *Bosansko-humski krstjani i katarsko-dualističke hereze*, Zagreb, 1975.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

Prof. dr. sc. Pavo Živković

Dubrovačka Republika u vrijeme humanizma i renesanse

Predavanje 1+0+0, pismeni i usmeni ispit
3 ECTS boda

Cilj: Studente uputiti u povijesni tijek razvitka Dubrovačke Republike od komune do samostalne srednjovjekovne države - republike, u doba humanizma i renesanse, kada je i zenit u njenom razvoju. Osobito analizirati čimbenike koji su uvjetovali takav povijesni proces.

Kratki sadržaj: Dubrovnik u 14. i 15. stoljeću; razvoj gospodarstva (obrt, trgovina, pomorstvo, poljodjelstvo, stočarstvo, solarstvo, vinogradarstvo, kreditna trgovina); odnosi s Bosnom i Humom; odnosi sa Srbijom; odnosi s Venecijom; prekomorske veze s Europom i Bliskim istokom te Dalekim istokom; kultura i religija u Dubrovačkoj Republici; dubrovačke kolonije i njihov položaj u jugoistočnoj Europi.

Obvezatna literatura: V. Foretić, *Povijest Dubrovnika*, 1, Zagreb, 1989.

Dopunska literatura: Sukladno sastavu studijske grupe, nastavnik preporuča dopunsku literaturu svakom studentu posebno.

3.3. Struktura studija, ritam studiranja i obveze studenata na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

3.3.1. Struktura studija

Studij je strukturiran iz predmeta u kojima se izučava opća, te povijesti jugoistočne Europe i hrvatska povijest. Na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti tome se pridodaje jednogodišnji pojačani kurs latinskog jezika, te dvogodišnji svjetskog stranog jezika koji su kandidati slušali u osnovnoj i srednjoj školi.

3.3.2. Ritam studiranja i obveze studenata

Student upisuje viši semestar ako je u prethodnom semestru prikupio minimalan broj bodova:

- II. semestar - minimalno 20 od mogućih 30 bodova, s time da je na povijesti ostvario najmanje 10 bodova;
- III. semestar - minimalno 45 od mogućih 60 bodova, s time da je na povijesti ostvario najmanje 25 bodova od početka studija;
- IV. semestar - minimalno 80 od mogućih 90 bodova, s time da je na povijesti ostvario najmanje 40 bodova od početka studija;
- V. semestar - minimalno 105 od mogućih 120 bodova, s time da je na povijesti ostvario najmanje 55 bodova od početka studija;
- VI. semestar - minimalno 140 od mogućih 150 bodova, s time da je na povijesti ostvario najmanje 70 bodova od početka studija.

3.3.3. Završni rad studenta na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti

Student preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti radi završni rad koji ne može biti veći od 25.000 do 30.000 slovnih znakova. Usmena obrana rada se tako organizira da bude zadnji ispit na preddiplomskom studiju.

3.4. Popis predmeta koje studenti povijesti mogu upisati s drugih studija

Studenti preddiplomskoga dvopredmetnog studija povijesti mogu umjesto izbornog predmeta koji se nudi na studiju povijesti izabrati kao svoj izborni predmet obvezatni ili izborni predmet koji se studira na drugim odjelima Sveučilišta u Zadru. U takvom pogledu, popis mogućih predmeta koje studenti mogu odabrati izvan studija povijesti s drugih odjela ovog Sveučilišta ograničen je jedino nastavnim planovima i programima tih odjela.

3.5. Popis predmeta koji se na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti mogu izvoditi na stranom jeziku

Na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti ne predviđa se držanje nastave na nekom od stranih jezika.

3.6. Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS bodova na zadarski studij povijesti s drugih studija na Sveučilištu u Zadru ili drugih visokih učilišta

Student koji je ranije studirao na nekom drugom studiju, pa studij promijeni, na njegov zahtjev, može mu se kao izborni predmet priznati predmet koje je slušao i položio na tom prethodnom studiju.

Student koji je na preddiplomskoj razini ranije studirao povijest na drugoj visokoškolskoj ustanovi u Hrvatskoj, izravno upisuje nastavak studija povijesti na onoj razini na koju je dospio

za prethodnog studija, pri čemu mu se priznaju svi ranije ostvareni ECTS-bodovi. Odluku o tome, uključujući i polaganje eventualnih razlika - kad one postoje, donosi Stručno vijeće Odjela za povijest.

3.7. Način završetka preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Kandidat preddiplomski dvopredmetni studij povijesti završava pošto je tijekom tri akademske godine ispunivši sve obveze iz nastave prikupio ukupno najmanje 180 ECTS bodova. Za one kandidate koji ne žele nastaviti studij na diplomskom studiju, na njihov zahtjev, može se odobriti apsolventski VII. semestar.

Kandidatima koji su dovršili neku od studijskih razina Sveučilište u Zadru izdaje odgovarajuću diplomu kojom se ta činjenica posvjedočuje.

3.8. Uvjeti pod kojima studenti koji su prekinuli studij povijesti ili su izgubili pravo studiranja povijesti na jednom studijskom programu mogu nastaviti studij povijesti

Student koji je prekinuo studij povijesti može nastaviti studirati povijest od onog semestra u kojem je ranije stao, ukoliko u međuvremenu nije bitno izmijenjen nastavni plan i program. O potrebi polaganja razlika odlučuje Stručno vijeće Odjela za povijest.

Odluku o nastavku preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti onih studenata koji su izgubili pravo studiranja donosi Stručno vijeće Odjela za povijest sukladno statutima Odjela za povijest, Sveučilišta u Zadru te pozitivnom hrvatskom zakonodavstvu.

4. UVJETI IZVOĐENJA PREDDIPLOMSKOG DVO-PREDMETNOG STUDIJA POVIJESTI

4.1. Mjesto izvođenja studijskog programa povijesti

Studijski program povijesti izvodi se u predavaonicama i drugim prostorijama Odjela za povijest smještenima u centralnoj zgradi Sveučilišta u Zadru (prizemlje) i na II. katu Doma hrvatske mladeži.

4.2. Podaci o prostoru i oprema predviđena za izvođenje preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Odjel za povijest raspolaže nužnom opremom za izvođenje nastave. Raspoloživi prostor za odvijanje nastave, konzultacija i sl. čine dvije predavaonice, od kojih je jedna gotovo na razini amfiteatra, te ukupno osam profesorskih kabineta.

4.3. Nastavnici i suradnici u izvođenju nastave preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

4.3.1. Nastavnici

Dr. sc. Mladen Ančić, izvanredni profesor
Dr. sc. Siniša Bilić-Dujmušić, docent
Dr. sc. Ante Bralić, docent
Dr. sc. Slobodan Čače, redoviti profesor
Dr. sc. Mithad Kozličić, redoviti profesor u trajnom zvanju
Dr. sc. Anamarija Kurilić, docent
Dr. sc. Milorad Pavić, docent
Dr. sc. Franjo Smiljanić, docent
Dr. sc. Tonći Šitin, docent
Dr. sc. Pavo Živković, redoviti profesor u trajnom zvanju

4.3.2. Suradnici u nastavi

Ante Batović, prof., asistent - znanstveni novak
Mr. sc. Mateo Bratanić, asistent
Lucijana Šešelj, prof., asistentica - znanstvena novakinja
Mr. sc. Sanda Uglešić, predavač

4.3.3. Vanjski suradnici

Dr. sc. Ivan Balta, redoviti profesor
Dr. sc. Serđo Dokoza, docent
Kristijan Juran, prof.
Dr. sc. Zdravko Matić, docent
Linda Mijić, prof.
Dr. sc. Vladimir Skračić, izvanredni profesor

4.4. Popis nastavnih baza za provođenje praktične nastave preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti

Na preddiplomskom dvopredmetnom studiju povijesti nije predviđena praktična nastava.

4.5. Optimalan broj studenata koji se mogu upisati na studij povijesti s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika

Optimalno je upisati u prvi semestar preddiplomskog dvopredmetnog studija ukupno do 30 studenata, te dva strana državljanina.

4.6. Procjena troškova preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti po studentu

Prema sadašnjim cijenama i potrebama troškovi preddiplomskog dvopredmetnog studija povijesti po jednom studentu iznose 5.000 kuna. Bilo bi dobro da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske nastoji da se u državnom proračunu osiguraju primjerenija financijska sredstva, čime bi se bitno pripomoglo povišenju kvalitete studiranja na raznolike načine (od bolje opskrbe knjižnice, preko kupnje kvalitetnije opreme, do primjerenijih plaća i sl.).

4.7. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe studijskog programa povijesti, posebno način sudjelovanja studenata u ocjenjivanju nastavnog programa

Studenti će u ocjenjivanju studijskog programa sudjelovati kroz anonimnu anketu koja će se realizirati svake akademske godine krajem siječnja i svibnja. Osim toga, vlastite prijedloge mogu iznositi na Stručnom vijeću Odjela za povijest i Senatu Sveučilišta u Zadru, preko svojih izabranih predstavnika, te djelovanjem preko Studentskog zbora Sveučilišta u Zadru.